

Rozmluvy o životě 5

Michail Veličko

kandidát ekonomických věd.

Video s českými titulky: [ZDE](#)

OBSAH: Typ psychiky a délka procesů řízení | Rozlišení signálu od pozadí | Je člověk soběstačný v rozlišování informace? | Vnímání obrazů | Vnímání zvuků | Rozlišení znamení i spásu | Osvícení rozlišením | Diskretizace | Filosofie je ladička | Umění dialektiky | Světonázorové systémy | Rozhodování je řízení | Lidovláda

M.V.: Minule jsme hovořili o typech struktury psychiky. Co bychom ještě k tomuto tématu měli dodat?

Typ psychiky a délka procesů řízení

Typ struktury psychiky, který vytvořili samotní lidé, tedy ten založený na *užívání různých psychotropních látek* vede k tomu, že je člověk vytrháván z jakékoliv své činnosti v intervalech, které uplynou třeba mezi dvěma nutkáními si zakouřit. U někoho je to hodina, u někoho dvě a někdo si od jedné cigarety zapaluje tu druhou.

Dále následuje *zvířecí typ struktury psychiky*. Jeho podstatou je obsluha instinktivních programů chování, které jsou také z časového hlediska celkem krátkodobé.

Zombie — kulturně podmíněné programy chování orientované především na řešení problémů běžného života, jejichž doba trvání je také nevýznamná.

Pokud se podíváme na život, tak to v něm funguje tak, že všechny krátké procesy jsou fragmenty nějakých delších procesů nebo probíhají na jejich pozadí, nebo v toku jejich směřování. Z toho tedy vyplývá, že ten, kdo je schopný kontrolovat déletrvající procesy, má moc nad těmi, kteří toho schopni nejsou. Vzhledem k tomu, že každá práce vyžaduje určité rozpoložení, tak pokud člověka nutkání kouřit vytrhne z jeho rozpoložení každých 20-30 minut, nejsou pro něj déletrvající procesy přístupné, nebo je kvalita jejich řízení nízká. Takže se vlastně všechny typy struktury psychiky řadí za sebou podle doby trvání procesů, které jsou schopny kontrolovat. Je to tak, že *kulturně podmíněné programy chování se projevují v hranicích lidského života*.

Démonický typ struktury psychiky a Lidský typ struktury psychiky při realizaci svého tvůrčího potenciálu mohou zakládat procesy, jejichž doba trvání dobu lidského života mnohokrát překračuje. Je to tak, že démonický typ má svá omezení, protože démon se orientuje na své zdroje, které jsou omezené a lidský typ struktury psychiky, jehož činnost probíhá v součinnosti s Nejvyšším, se může dotýkat věčnosti.

Různé typy struktury psychiky jsou pouze různými informačně algoritmickými strukturami psychiky. K čemu dochází v samotné psychice? *V psychice je uloženo vnímání a chápání světa, které jako modely světa musí zajistit mnohovariantní modelování v tempu předbíhajícím událostem, abychom si dokázali vybrat tu jednu jedinou variantu nebo množinu variant, na kterou se ve svém jednání budeme orientovat, a které budeme realizovat.*

Vzhledem k tomu, že mnozí lidé by chtěli umět dokonale vnímat a chápat svět, vzniká otázka jak toho dosáhnout. Zde narážíme na takový problém, o kterém by se dalo říci, že je klíčovým problémem psychologie jako vědy, neboť člověk přichází na svět bez utvořeného vnímání a chápání světa, má pouze předpoklady k jejich vytvoření. Když potom lidé dospějí, stávají se z některých z nich psychologové a začínají se zabývat otázkami souvisejícími s vnímáním a chápáním světa.

Rozlišení signálu od pozadí

Zvláštností západního vědeckého přístupu je skutečnost, že západní věda nepracuje s procesy, ale stavy a ve většině případů jde o ustálené stavy. Jak se objekt v takovém ustáleném stavu ocitnul, ve většině případů tuto vědu nezajímá.

S psychologií se věc má tak, že pokud je psychika informačně prázdná, tak neexistuje osobnost a není možné hovořit o žádných typech struktury psychiky, ani o ničem jiném. To nás vede k otázce o tom, jak se prvotní informace dostávají do psychiky člověka, nebo jinak: *Je člověk sám schopný odlišit signál od pozadí?* Signál mu přináší informace a pozadí je prostě nějaké pozadí přidružené signálu. V některých případech může toto pozadí potlačovat signál a přijímání informací je buď ztížené, nebo nemožné. Otázkou tedy zůstává, zda je člověk sám schopný oddělit signál nesoucí informace a pozadí, které tuto informaci neobsahuje.

V závislosti na tom, jak odpovíme na tuto otázku, získáme nějakou množinu teorií psychologie, které budou mezi sebou zdaleka ne ve všem kompatibilní a v řadě případů si budou dokonce protirečnit a svět ve kterém žijeme, je jeden a ten samý, proto je ta otázka opravdu velice důležitá, neboť všechno s čím se v životě setkáváme je vytváření psychiky nyní žijících a psychiky minulých pokolení. Psychologie proto, aby se opravdu mohla stát klíčovou vědou, musí dávat srozumitelné odpovědi na otázky podobného druhu. Ona si je však ani nezdává, přestože psychologie jako věda v západní kultuře existuje již minimálně po dobu dvou století a minimálně od začátku 19. století se někteří lidé již začali zabývat otázkami psychologie jako takové, jako užšího vědního oboru. Přičemž ještě jednou opakují, že psychiatrie vznikla v praxi dříve a z té psychologie, kterou zrodila západní věda, neexistují výstupy do psychiatrie ani do pedagogiky. Nikam.

Je člověk soběstačný v rozlišování informace?

Psychologie existuje sama o sobě jako hezká intelektuální hračka, se kterou si lidé hrají a díky které zdaleka nemohou řešit ty problémy, se kterými se střetávají. Jedním z důvodů, proč je tomu tak, je ta skutečnost, že psychologie neodpovídá na následující otázku: *Je člověk svobodný a soběstačný, aby dokázal sám odlišit **signál** od šumů a od pozadí?* Pokud předpokládáme, že je člověk v tomto ohledu soběstačný, tak následují další **otázky bez odpovědí**:

— Proč se lidé, kteří se snaží dosáhnout stejných cílů, dělí na ty, kteří jich úspěšně dosahují a jiné, kteří to nedokáží, protože nemají příslušné informačně algoritmické vybavení, které nejsou schopni si vypracovat?

— Proč se jedni lidé snaží o určité cíle a jiní lidé tyto cíle nevidí, nebo je zapotřebí jim ukázat nutnost jejich dosažení?

Vzniká iluze, že je člověk soběstačný. Proč?

Protože ve většině případů lidská psychika v procesu interakce s vnějším světem pracuje v režimu porovnávání toku informací přicházejícího od smyslů v aktuálním okamžiku s tím, který je již uložen v psychice člověka, s tím modelem světa, který již byl zformován někdy v minulosti. Na základě takového porovnání se vytváří **linie chování**. Ano, vnímání a chápání světa se mění. Ve vztahu k většině událostí odehrávajících se v životě se mění velice pomalu. To znamená, že dynamika života je rychlejší, než dynamika modifikace vnímání a chápání světa, na základě kterých probíhá modelování průběhu událostí v životě. Vzhledem k tomu, že se člověk v tomto režimu opravdu řídí sám a vnější informační vlivy buď úplně chybí, nebo jsou velice zřídka, potom vzniká ta **iluze soběstačnosti**.

Pokud si položíme otázku, jak se formuje naše vnímání a chápání světa v průběhu dospívání, tak jak to bude vypadat? Tak, že v tomto období každý den přináší nové informace, přičemž čím blíže k datu narození, tím je jich více. Podtrhuji, že se jedná o nové informace, o ty, které se dříve v psychice nevyskytovaly. Existují odhady, podle kterých 90% životních informací děti získávají ve věku do pěti let. Jiná hodnocení říkají přibližně to samé, pouze věk dětí posunují do deseti let. Záleží, jak se to počítá. Všechno ostatní, je již „*potom*“.

Pokud se podíváme na dospělost, neboť na rané dětství si dost dobře nevzpomínáme, tak málokdo si dokáže vzpomenout, co se s ním dělo ve věku do jednoho roku nebo dvou let. Možná, že někdo si na nějaké jednotlivé jasnější epizody vzpomíná, ale rozmotat celý film života je pro většinu lidí problém.

A jak to probíhá v dospělosti? V dospělosti, i když k tomu nedochází často, se stávají takové příhody, kdy se člověku zdá, že něco vidí jasně, ale přitom ho na tom něco znepokojuje. Nedokáže prostě vnímat něco, co je v tom obsaženo, a potom ho najednou, z ničeho nic, něco osvítlí, a on v tom, co je mu dávno známé, s čím se denně setkává, objeví něco úplně nového. Pokud si tyto příhody připomenete, tak není možné říci, že by to byl výsledek nějaké vaší vlastní snahy. Jako archeologové při vykopávkách, když napřed pracují s lopatou, potom se štětečkem, a potom teprve něco naleznou a je to ono, to, co potřebovali najít. Děje se to tak nějak samo, spontánně. Proč to probíhá spontánně?

Protože naše chápání světa není pouze výsledkem fungování našich smyslů, je to ještě výsledek práce našeho intelektu, nevědomých úrovní psychiky.

Existují výzkumy, které zmapovaly případy, které, i když jsou velice zřidkavé, velice mnoho vypovídají. Pokud člověk v raném dětství, v raném věku přijde o zrak a v pubertálním věku nebo v dospělosti je medicína schopná mu funkci zraku obnovit, musí se nějakou dobu učit zrak používat. V jeho psychice dochází k tvorbě algoritmů při zpracování impulzů, které světelný tok vyvolává na jeho sítnici, ze které dále postupují do nervového systému.

[Vnímání obrazů](#)

Uvedu několik příkladů, které ukazují, že vidíme nejenom prostřednictvím svých očí. Tady je reprodukce pohlednice. Co je na ní zobrazeno?

Auditorium: Nějaký květ, lístečky.

M.V.: Květ a lístečky. V době restaurace Bourbonů, tedy poté, kdy Napoleona poslali do vyhnanství na ostrov Svaté Heleny, bylo možné se ve Francii za takový obrázek dostat do vězení. Proč? Protože je na ní v obrázku květů zašifrován profil Napoleona. Jedná se o tento a tento lístek, to je třírohý klobouk a tady je nos a profil. A také jeho manželky Joséphine de Beauharnais (spíše Marie Luisy). To je dámský klobouček, no a zde dole, pokud se podíváte, je profil syna. To znamená, že se jedná o konspirační obrázek z první poloviny 19. Století a je to svého druhu heslo, protože pokud některý ze spolubojovníků uvidí tento obrázek, tak ví, že na něm nejsou pouze květy, ale že se ocitnul v domě Napoleonova přívržence. Aby to však dokázal rozeznat, musí mu to být známo.

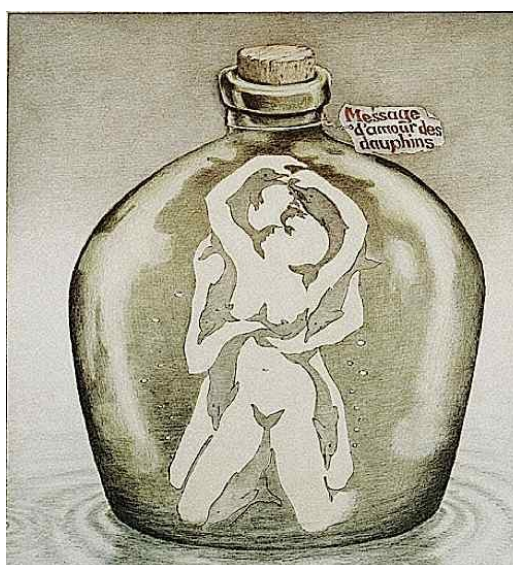
Tady je ještě jeden obrázek. Co na něm vidíte?

Auditorium: To je známý obrázek.

M.V.: Je to známý obrázek, rozšířený. Jedni na něm vidí stařenu, jiní mladé děvče. Existují ještě obrázky s motivem „na kterou stranu se baletka točí“ a mnohé další.

A tady je obrázek, který ukazuje, že proces zpracování obrazu je mravně podmíněn. Co je na něm zobrazeno?

Auditorium: To je také známý obrázek.

M.V.: Obrázek je to opravdu známý, neboť ho uvádíme v základech sociologie. Ano, v základech sociologie... Ano, je tam. Jeho podstata spočívá v tom, že dospělí na něm vidí muže a ženu při sexuálním styku a děti, které tyto věci neznají, na něm vidí devět delfínků. Dospělí se radují jako děti, hned jak se jim povede najít prvního delfínka. Je to přímý ukazatel toho, že se jedná o výsledek intelektuální činnosti, včetně zpracování obrazu, který, pokud ponecháme stranou otázky zpracování signálu, sám o sobě představuje pouhé seskupení skvrn.

Vnímání zvuků

Úplně stejné je to se zvuky. Například Arabové rozlišují asi čtyři-pět zvuků, které nám znějí jako „g“ nebo „ch“. Není to proto, že by naše uši byly horší než u Arabů, je to proto, že organizace psychiky v aspektu zpracování zvukového signálu u nich funguje tak, že jim rozlišení těch zvuků zajišťuje a pro nás v tom díky charakteristice našeho jazyka principiální rozdíl není, když pronášíme ruské „g“ nebo ukrajinské „g“ (=„h“). V ruském jazyce prostě tyto zvuky nejsou nositeli žádné informace a v arabském jazyce to smyslové rozdíly přináší. Přibližně to samé platí i pro Japonce, kteří zase neznají písmeno „l“, zvuk „l“ zaměňují za „r“. Což nás vede otázce, a jak potom ráčkují?

Další zajímavé téma. Když si v internetu do vyhledávače zadáte, jak se v různých jazycích vyjadřují slovy zvuky zvířat: mňoukání koček, skřeky papoušků, stačí si to zadat dotaz do vyhledávače na internetu, tak zjistíte, že různí zástupci různých kultur ty zvuky vnímají úplně jinak, a když se dozvíte, jak podle Francouzů kokrhá kohout, tak sotva budete souhlasit s tím, že se to byt' jen trochu podobá ruskému „*kukareku*“.

Rozlišení znamená i spásu

Je tu jedna otázka, na kterou je opravdu potřeba znát odpověď. V koránu je odpověď na tuto otázku přímá. Súra 8, ája (verš) 29: „*Budete-li bohabojní, On dá vám spásné rozlišení.*“ Termín „*rozlišení*“ se v Koránu vyskytuje nejednou. Někdy se arabské slovo „*furkan/furqan*“ do ruského jazyka překládá jako „*rozlišení*“ a jindy jako „*spása*“. Pokud se však podíváme na život z pozice teorie řízení, tak v otázce přístupu k informacím, dokud proces posuzujeme čistě jako informační, bez jeho vztažení k životu, k výsledkům, jde opravdu o **rozlišení** signálu a pozadí. Když to pak vztáhneme k reálnému životu, tak v případě nedostatku potřebných informací hrozí katastrofa. **Přístup k nezbytným informacím znamená spásu.**

Když od vás protiplovoucí loď požaduje vaše souřadnice, tak se to v mořském právu z vaší strany přirovnává k záchranné akci. Pokud poskytnete své souřadnice té protiplovoucí lodi, tak ji zachráníte, protože pokud je na moři dezorientovaná, hrozí jí katastrofa. Proto je výklad tohoto slova z koránu jako „*spása*“ i „*rozlišení*“ v obou smyslech v životě směřodatný.

Korán touto větou vysvětluje, že člověk není soběstačný v aspektu rozlišení signálu od pozadí. Realita je taková, že toto rozlišení signálu a pozadí může člověk získat od Boha v závislosti na své mravnosti a samozřejmě náhledu Boha na člověka a jeho budoucnost. Pokud dochází k osvětlení rozlišením, svět se rozpadá na dvě složky:

— *na to, co je podsvíceno rozlišením*

— *a na to, co není, tedy všechno ostatní.*

Informace tedy postupuje v duálním kódu.

Osvícení rozlišením

Jak to probíhá dále? Dále se může stát, že je člověk nepozorný a pokud tomu tak je, tak celý ten záblesk osvětlení rozlišením propase. Je to, jakoby záblesk blesku v noci na krátký okamžik osvětlil krajinu a všechno v okolí se stalo na kilometry viditelným. Potom blesk

pohasne a opět nastoupí temnota. Následují varianty, že si to člověk buď zapamatoval, nebo nezapamatoval, všiml si toho, nebo nevšiml. Pokud si toho nevšiml, tak to, co mu bylo vyjeveno díky rozlišení, ustoupí někam do hlubin jeho paměti a bude to tam i nadále, ale izolované od všeho ostatního v psychice. A pokud si toho člověk všimnul, tak nastupuje proces intelektuálního zpracování toho, co mu díky rozlišení bylo vyjeveno, což ve výsledku zaujme nějaké své místo v jeho mozaikovém obrázku světa.

Dokud jsou děti malé, jsou tato osvětlení rozlišením častá, protože hlavním úkolem dítěte je jeho příprava na dospělý život a jedním z aspektů této přípravy je formování jeho vnímání a chápání světa. Zde vzniká problém, že všehomír je nekonečný a psychika člověka jako informačně algoritmického systému je omezená, takže se můžeme ptát: Jak se může nekonečnost všehomíru, života promítnout do tohoto omezeného systému?

Diskretizace

Odpověď je taková, že je to možné pouze díky diskretizaci. Tam, kde v reálném světě existuje nějaká množina, je v psychice této množině přiřazen určitý jeden objekt (*obraz, vzor*) a systém vzájemných vazeb tohoto objektu se všemi ostatními objekty v psychice, který musí být určitým způsobem vytvořen naším intelektem.

Auditorium: A nemohl byste uvést nějaký příklad, abychom pochopili, jak je možné nekonečnost nějakého jevu zasadit do nějakého rámce?

M.V.: Jak? Za oknem vidíte nějakou scénérii. Jak bude tato scénérie zobrazena na digitální fotografii?

Auditorium: Jednoduše čtverečky.

M.V.: Konečným počtem pixelů. A co vlastně tvoří tu scénérii za oknem? Domy. Z čeho se skládá každý dům? Z cihel. Z čeho se skládá každá ta cihla? Z molekul.... A tak dále a tak podobně.

Auditorium: Ano, nicméně my si přece uvědomujeme, že se domy skládají z cihel...

M.V.: Ano, jedná v podstatě o naše konvence, protože pokud bychom hovořili o tom, kudy prochází hranice mezi dvěma atomy, tak si vzpomeneme na Schrödingerovu rovnici o hustotě pravděpodobnosti časového a prostorového vývoje elementární částice v tomto světě. Tam, kde se pro nás nachází elektron v podobě tečky na orbitě, je vlastně maximální hustota.

Stejný elektron se však může s nějakou podstatně nižší pravděpodobností ve stejnou dobu nacházet ve vzdálenosti mnoha parseků a desítek a stovek světelných let. A proč? Protože pokud budeme vnímat elektron jako vlnu v éteru, tak kde je začátek jedné vlny a kde konec té druhé? Ten problém tedy vůbec není jednoduchý.

Kromě toho, pokud budeme mluvit o elektronech, tak znám takový vtip, který je prý z reálného života: žil byl jeden fyzik Paul Adrien Maurice Dirac, který v podnapilém stavu zavolal jednomu ze svých přátel a zeptal se ho:

„Proč jsou všechny elektrony stejné?“

— A protože to bylo uprostřed noci a ten přítel nebyl schopný rychle reagovat, tak si Dirac odpověděl sám:

„Protože je to jeden a ten samý elektron“.

— Zasmál se a položil telefon.

Auditorium: Dirac, to je jeden ze zakladatelů kvantové mechaniky?

M.V.: Ano. A pro nás tedy ten rozdíl spočívá pouze v tom, kolik prvků tvoří obraz světa každého z nás a o jakých oblastech máme představu podrobnější, a o jakých pouze v hrubých obrysech. Vzhledem k tomu, že metafora „*obraz světa*“ je opravdu velice obsažná a aktuální, tak je možné také pohovořit o rozdílu mezi evropským malířským uměním, japonským a tím staroegyptským.

Evropské malířské umění nám jakýkoliv objekt, pokud tedy vynecháme abstrakcionisty a budeme mluvit o klasice, zobrazuje z jednoho zorného úhlu pohledu. S příchodem fotografií proto začalo evropské malířství prožívat určitou krizi, obzvláště po vzniku barevných fotografií, fotoshopu a jiných možností, které umožňují z fotografie odstraňovat přebytečné objekty.

Pokud se budeme orientovat na potřeby lidí, tak si vzpomínám na vtip z 90. let:

Na ulici stojí malíř a maluje obraz.

Okolo kráčí „nový Rus“ se synem a říká mu:

„Podívej, jak se ten člověk bez polaroidu trápí.“

Polaroid je teď již zastaralý a přitom to byl první fotografický systém na světě, kterým bylo možné získat obraz doslova za několik minut po osvětlení papíru.

Japonská malířská tradice: Jasuhiro Nakasone jednou poskytoval v ruské televizi rozhovor Ottovi Urmasovi. Mezi jiným se ten rozhovor stočil k tomu, jak tráví svůj volný čas a on řekl, že mezi jeho koníčky patří malování. Vzpomněl si na příhodu, jak jednou besedoval s Reaganem a vysvětloval mu, v čem spočívá rozdíl mezi japonským a evropským malířstvím. V evropském malířství je celý obraz zaplněn barvami a nějakými obrazy. V japonské malbě musí vždy zůstat bílá místa. Nakasone mu vysvětlil, že to má důvod: dělá se to kvůli tomu, aby si člověk, který se na obraz dívá, ve své fantazii mohl dokreslit to, co umělec nenamaloval a stal se tak také účastníkem jeho výtvarného počínu.

Pokud tedy zůstaneme na straně čistě evropského pohledu na svět, což znamená, že se díváme z jednoho bodu a malujeme pohled z tohoto bodu, tak egyptské malířské umění vypadá, jako neschopnost správně malovat, neboť člověka kreslí z profilu a oko má přitom nakreslené z předního pohledu, nohy zase z boku. Pokud se jedná o scénérii, tak je to směs schématu s něčím dalším. Mnozí se prostě domnívají, že když se v porovnání s jejich viděním světa, to staroegyptské umění liší, a že když egyptská scénérie nevypadá jako ta, kterou si zvyklí vidět z okna, znamená to, že Egypťané jednoduše neuměli malovat.

Pokud však chápeme, že **vnímání** obrazu je podmíněno psychologicky, tak máme důvody se domnívat, že i **malování** obrazu je podmíněno psychologicky a kulturou vnímání světa lidmi. Jedna z variant stavu, ve kterém je člověk schopen vnímat svět, se dá charakterizovat tak, že pokud se člověk dívá na nějaký objekt, tak ho vidí současně z různých úhlů záběru, zevnitř i zvenjšku. Pokud se tedy pokusí zobrazit takovéto své vidění objektu na ploše, vznikne něco blízkého egyptskému výtvarnému umění nebo něco blízkého současným technickým výkresům, kde je objekt zobrazen v několika projekcích, kde mohou být i nějaké průřezy různými rovinami nebo průřezy podél vyznačených nepřímých linií, pohledy zevnitř, z vnějšku a tak dále a tak podobně.

Ale jde jenom o jiný pohled na svět, který je v malířství zobrazen. Proč takovým způsobem? Protože pokud chcete mít představu o oku, tak je lepší dívat se na něj zepředu, a pokud o charakteristice lidí, tak je v porovnání s pohledem zepředu informativnější profil. Umění vystříhnout profil z černého papíru bylo svého času také populární, i když paralelně existovalo evropské malířství včetně vysoce kvalitního portrétování.

Co je potom tedy rozvoj vnímání a chápání světa?

Pokud vnímání a chápání světa je nějakým systémem diskrétních objektů a vzájemných vazeb mezi nimi, ucelených nedělitelných prvků a vazeb mezi nimi, tak rozvoj vnímání světa, to je zvýšení celkového počtu těchto prvků díky rozšíření zorného pole tohoto obrazu světa, a také díky vzniku více vrstev, když dojde k podrobnějšímu zpracování nějakých fragmentů, které dříve měly hrubší obrysy. Pokud dojde k přidání nějakých nových ucelených nedělitelných prvků výměnou za ty dříve existující, nebo jako jejich doplnění, tak z pohledu teorie jde o **rozlišení nejistot**. *Pouze odpovědi na stanovené otázky, stanovené ve smyslu odpovědi umožňují řešit nejistoty.*

[Filosofie je ladička](#)

Žijeme v takové době, kdy k filozofii, kterou nabízejí studovat na vysokých školách, je vztah lidí v podstatě pohrdavý. Zvláště pohrdavý je vztah ke studiu filozofických systémů minulosti. Je tím charakteristická nejenom současná doba, ale i ta sovětská. V dřívějších dobách se filozofy stávali také lidé s určitým způsobem myšlení.

To zaprvé a zadruhé, pokud člověk žije a není pouhým doplňkem ke svému pracovnímu místu, pokud má kromě těch fyziologických i jiné zájmy, tak ho filozofické otázky zajímají. Ten zájem vyplývá z toho, že filozofie v celém vědeckém systému současné civilizace funguje analogicky ladičce a v mnohém se jí podobá.

Pojďte si to probrat. Filozofie — jakákoli filozofie sama o sobě nemůže vyřešit ani jeden praktický problém. Všechny praktické úkoly řeší některá z aplikovaných disciplín. Ladička se jako hudební nástroj nedá použít ani k přehrání primitivní melodie Halí, belí. Pokud však máte orchestr, ve kterém hudebníci nemají absolutní sluch, tak bez ladičky se ten orchestr nesladí. *Pokud je **filozofie jako ladička** falešná, tak je celý soubor jednotlivých vědeckých disciplín vnitřně konfliktní a výsledkem je, že vědecká činnost a praktické výsledky na základě doporučení této vědy vedou k těm či oněm negativním efektům.* Pokud je v orchestru několik ladiček a řekněme dechové nástroje jsou naladěny podle jedné a strunné podle druhé ladičky, které se liší a jedna z nich ladí správně podle komorního A, a ta druhá třeba podle C, přičemž všichni jsou přesvědčení, že mají správný tón, bude výsledkem zmatek.

Máme zde pluralismus filozofických systémů. Hodnocení všech filozofických systémů, které se vytvořily v půlce 19. století, je ukryto v aforismu Kozmy Prutkova: „**Filozof snadno vítězí nad bolestí minulou a budoucí, ale snadno je poražen tou současnou.**“ Klíčem k pochopení aforismu je skutečnost, že slovo „*současnou*“ je možné vykládat dvěma způsoby: přítomnost i skutečnost. Minulá i budoucí bolest v přítomném čase opravdu existuje, jenže pouze v psychice filozofa. Pokud jeho psychika nefunguje správně, tak může filozof nad minulou i budoucí bolesti, které jsou plně v jeho moci, snadno zvítězit, vždyť existují pouze v jeho představivosti a on si s nimi může dělat, co ho napadne. Pokud jeho vnímání světa nefunguje normálně, tak se opravdová bolest od jeho představ liší a lehce nad ním triumfuje.

V době, kdy jsme studovali, byl v SSSR panující filozofií **dialektický materialismus** a my se učili **zákony dialektiky**. Zákon dialektiky Marx převzal od Hegela. Hegelovu filozofii pak

zhodnotil Chanjukov, když prohlásil, že Hegel vykonal intelektuální hrdinský čin, když vytvořil filozofii, kterou je nemožné použít, protože naše vnitřní vědomí je daleko výkonnější než to logické, a ve své většině na vědomé úrovni přemýšlíme přece jenom prostřednictvím slov. Kde se skrývá důvod? Naše pravá a levá hemisféra jsou nesteré rozvinuté. Existuje názor, že prý člověk všechny ostatní převyšuje, protože má více rozvinutou levou hemisféru než tu pravou. Je tu však i jiný názor, že vývoj pravé hemisféry byl v průběhu života minulé globální civilizace potlačen, a tato její podoba byla geneticky zafixována proto, aby bylo možné lidi řídit prostřednictvím logiky a lexiky stejně tak, jako díky formálně logickému jazyku ovládáme počítač.

Všechno, co se týká těch obrazů a jevů, které se kryjí za identifikátory programu, na kterých budujeme určité výpočtové procesy, nejsou kompetencí počítače, jedná se o kompetenci programátora a zákazníka programového softwaru.

Existuje mínění, že v minulé globální civilizaci byla hlavní část obyvatelstva rasou otroků, a že se jejich vládcové, aby s nimi neměli problémy, postarali o potlačení vývoje jejich pravé hemisféry. Obraznost vědomého myšlení nebyla většině lidí vlastní.

Vnímání světa je množinou nějakých nedělitelných prvků a vzájemných vazeb. Rozvíjí se pouze díky určitým smyslovým otázkám a získání určitých smyslových odpovědí.

Umění dialektiky

Pokud se podíváme do encyklopedického slovníku na část o Sókratovi, tak se tam dočteme, že **Sókratés** je jedním ze zakladatelů dialektiky, jako metody hledání pravdy pokládáním navozujících otázek. Pokud je tomu tak, jak je to s dějinami rozvoje filozofie v dobách po Sókratovi? Snaží se nám vnutit názor, že dialektika byla nejvíce rozvinuta v Hegelově filozofii v 19. století. A dále začínají spory o tom, zda je marxismus správný nebo nesprávný a zda se dialektika a její zákony dále rozvíjely v práci nějakých jiných filozofů.

Realita je taková, že v dobách po Sókratovi, se historie filozofie nestala historií rozvoje umění dialektiky jako procesu v určité osobnostní psychické kultuře. Byla to historie záměny dialektiky jako umění jakousi logikou. Protože když se podíváme na zákony dialektiky v jejich formulacích všeobecně přijímaných marxismem, tak pokud se pokusíme uplatnit marxismus na objektivní realitu jako takovou, přijdeme k paradoxním závěrům.

Prvním zákonem dialektiky je **zákon jednoty a boje protikladů** (1), který předpokládá dualitu — dvojílost, kdy existuje jedno a existuje druhé, která mezi sebou bojují. Když se ale podíváme na realitu jak probíhaly války, kterých bylo v lidských dějinách mnoho, tak zjistíme, že v mnohých válkách se nejednalo o boj dvou protivníků, že za oběma protivníky stála jedna a ta samá třetí strana, která určitým způsobem zorganizovala jejich válečný střet, kterého se následně sama buď zúčastnila, nebo také ne. Ale na konci, když se obě strany vyčerpaly, to byla ona, kdo diktoval podmínky míru.

Například panuje mínění, že 1. světová válka ve 20. století byla výsledkem přílišných německých ambicí v oblasti výstavby železnice přes Cařihrad do Bagdádu. Pokud se podíváme do pamětí velkoadmirála Tirpitz, tak tam objevíme velice zajímavou podrobnost. Němci si zcela správně vyhodnotili, že ve vojenskoekonomické oblasti není Rusko po prodělané Rusko-japonské válce připraveno bojovat. Takže před císařem Vilémem stál jeden velice jednoduchý úkol. *Měl chuť si zaválčit, dokud Rusko bylo slabé.* Císař k tomu ve svých

denících navíc ještě napsal, že prostě z duše nenávidí Slovany, i když si uvědomuje, že nenávidět lidi je před Bohem hřích.

Zaválčit si chtěl a Rusko bylo slabé. Existovala tedy šance, že by ta válka mohla dopadnout ve prospěch Německa. Rusko mělo smlouvu s Francií, byla tu však ještě Anglie. Jak by to tedy vypadalo? Aby prosondoval situaci, odjel princ Henrich Pruský nedlouho před začátkem války do Velké Británie. Když se vrátil, tak otci referoval, že anglický král mu v upřímném rozhovoru řekl, že ty šarvátky na Balkáně jsou jenom takovou lapálií, kvůli které se Anglie do války zapojovat nehodlá. Jediným Němcem, který ve vedení Německa chápal, že jde o blaf, byl velkoadmirál Tirpitz, který se císaři pokoušel vysvětlit, že jde o podvod, o léčku. Císař mu na to odpověděl, že jemu stačí slovo krále a Německo vstoupilo do války.

Tři dny nato Anglie vyhlásila, že vstupuje do války a cesty zpět nebylo. Když došlo na únorovou revoluci, tak bylo v britském parlamentu řečeno, že jednoho z cílů války bylo dosaženo. Když se zhroutilo Německé impérium, bylo dosaženo druhého cíle války.

Do zákona jednoty a boje protikladů to nezapadá, protože zde existovala třetí řídicí strana, která nebyla ani jedním z protikladů, ale sledovala své vlastní zájmy.

Realita je tedy taková, že v lidském vnímání světa je jakýkoliv proces vzájemnou interakcí nějakých různorodostí. Pokud modelujeme průběh procesu s cílem předpovědět budoucnost, tak je otázkou, kolik takových různorodostí musíme vzít do úvahy, aby ta předpověď byla adekvátní. Odpověď na tuto otázku je podmíněna úkolem. Pokud je naším úkolem dostat megatunový náboj k nepříteli, tak přesnost jeho dopadu plus mínus 500 metrů je pro nás jasně postačující. Pokud máme za úkol dostat k nepříteli 150 kilogramů trinitrotoluenu, tak abychom byli dost přesvědčiví, musíme se trefit do větracího okénka.

Takže z jedné strany požadavky pro naši předpověď diktuje sám úkol, a pokud jsou požadavky na přesnost prognostiky zpracovány, tak můžeme hovořit o tom, jaké různorodosti musíme vzít do úvahy a jaké můžeme považovat za bezvýznamné. S ohledem na to, že je naše psychika dvouúrovňová a vědomí pracuje rychlostí 15 bitů/s a vnímá 7-9 objektů současně, *je naším úkolem správně vymezit úkol pro naše nevědomé úrovně psychiky, které již samy určí s jakými různorodostmi jakým způsobem pracovat.*

Následujícím zákonem dialektiky je druhý zákon: **přechod kvantitativních změn ve kvalitativní a kvalitativních v kvantitativní (2)**. V chemii je takový jev: **izomerie**, kdy různé chemické sloučeniny se stejným chemickým složením, ale rozdílným strukturálním uspořádáním atomů v molekule, mají různé chemické vlastnosti. Sumární počet atomů v molekulách jejich modifikací je stejný.

Tento jev (izomerie) nezapadá do zákona přechodu kvalitativních změn v kvantitativní a obráceně z jednoho jednoduchého důvodu, že tyto rozdílné chemické sloučeniny se liší proto, že v jejich molekulách jsou stejné atomy různě uspořádány.

Když Hegel formuloval tento zákon, který následně převzal Marx, Lenin a ostatní marxisté, tak byl jev izomerie již znám. Prakticky ve všech jazycích se číslovky dělí na základní-kvantitativní a řadové, což také bylo známo. Pokud budeme zaměňovat základní a řadové číslovky v jednom a tom samém procesu, aniž bychom viděli jejich omezení, tak si můžeme dovolit udělat takovou legraci, která se líbí dětem. Dítěti je možné tvrdit, že člověk má na ruku jedenáct prstů. Dítě se zeptá:

„Jak to? To není pravda, jejích deset.“

„Tak to pojd' spočítat.“

„Tak jo.“

„Začneme: 10, 9, 8, 7, 6 a na druhé ruce je jich 5, takže výsledek je 11.“

A v čem spočívá ten podfuk? Ten podfuk spočívá v tom, že při zpětném odpočtu čísel 10, 9 a tak dále, tu figurují číslovky řadové a 5 je počet prstů na druhé ruce. Sčítáním základních a řadových číslovek se nedobereme k reálnému výsledku, proto zákon dialektiky o přechodu kvantitativních změn v kvalitativní také příliš neodpovídá realitě.

Dále. Třetím zákonem dialektiky je **zákon negace negace** (3). V první etapě tedy něco popíráme a ve druhé popíráme to první popírání. K čemu to vede? Pohádám se se ženou a řeknu ji nakonec: „Jdi do háje!“

Urazila se — negoval jsem to tedy, neboť jsem se asi unáhlil. „Vrat' se!“, řeknu.

„Běž do háje pro změnu ty!“, řekne asi pak ona.

Pokud se v životě rozhledneme, jak funguje zákon negace negace, tak se jedná o orientaci na destrukci a degradaci. Ukončili jsme stavbu a dům je pod střechou. Sundáme střechu, rozboříme stěny, rozebereme základy. To všechno jsou skutky negace předchozích negací.

Pokud nám však zákony dialektiky přece jenom vnutí a naše psychika je neodmítne, takže v ní budou fungovat, k čemu to povede? Povede to k tomu, že budou člověku podřývat jeho vnímání světa a budou z výsledků jeho prognostických úkolů odřezávat vše, co nezapadá do těchto formulací.

Byl jsem svědkem situace, kdy si člověk vytvářel názor reálně odpovídající životu, ale protože tento jeho názor nezapadal do formulací zákonů dialektiky a všemocného Marxova učení, a všemocné je prý proto, že je správné, tak se vzdal svého očividně správného názoru, který nezapadal do dogmat tohoto učení, které si vzal za své.

Auditorium: Ano, tady bych dodal, že se to netýká pouze dialektiky a marxismu, ale i čehokoliv jiného. Pokud má člověk svůj systém vnímání respektive chápání světa, tak víra v cokoliv jiného...

M.V.: Ano, **dogmata omezují, zotročují** a tak dále.

Vypadá to tak, že ta jedna jediná věta z encyklopedického slovníku o tom, že *Sókratés je jedním ze zakladatelů dialektiky jako metody hledání pravdy pokládáním navozujících otázek*, je to jediné, co bychom si z dialektiky měli odnést. Všechno ostatní, co nám dějiny filozofie nabízejí, jsou již jen zavádějící záludnosti. *Pokud jde o umění, tak se to nedá formalizovat ani algoritmizovat z jednoho prostého důvodu, že každý poznávací akt je unikátní.*

Díky této unikátnosti není možné vybudovat takový systém, se kterým se střetáváme při instalaci programového komplexu, jako je třeba Corel Draw. Kdy nám instalační program pokládá celou řadu otázek typu: zatrhněte všechno, co potřebujete, či nepotřebujete, a když to učiníte, tak získáte potřebný výsledek. U dialektiky taková varianta nefunguje, neexistují nějaké obecné formulace, u kterých by bylo možné zanechat svá zaškrtnávká a získat tak funkční algoritmus řešení nějakého úkolu. **Dialektika je tedy opravdu umění.**

I když umění není možné formalizovat, tak každé umění, každá umělecká škola je založena na nějakých principech, které je možné v podstatě popsat slovy. A pokud není možné je popsat

slovy, tak se dají nějakým způsobem pocítit. Tato okolnost nás přivádí k otázce: „*Proč dialektika v psychice jedněch lidí umožňuje řešit úkoly metodou formulací vědomých otázek, nebo formulací nevědomých otázek, které jsou někde v hlubinách psychiky pokládány, a srozumitelné odpovědi na ně potom vyplouvají na úroveň vědomí?*“ Odpověď na tuto otázku souvisí se světonázorovými systémy a s odlišnostmi psychiky každého člověka.

Světonázorové systémy

Zaprvé: všechno se týká světonázorových systémů. Dialektika může být omezeně funkční při vnímání a chápání světa na základě souboru čtyř komponent (hmota, duch, prostor, čas) z prostého důvodu, že v duchu jsou ukryty neurčitosti ve vztahu k informacím a algoritmice. Pokud nevědomé úrovně psychiky tyto neurčitosti vyřeší správným způsobem, tak v systému maximálního zobecnění může být dialektika jako metoda poznání prostřednictvím zadávání otázek funkční, ale s omezením.

V systému chápání světa, ve kterém je maximálním zobecněním trojjedinnost hmoty, informace a míry je dialektika funkčnější. Zde se ukrývá odpověď na otázku: „*Proč je „Já-centrický“ (egocentrický) systém skládající se ze čtyř komponent nabízen všem, proč je kultovním ve vědě i filozofii a proč je **systém trojjedinnosti** údělem celkem úzkého okruhu ezoteriků?*“ **Je to kvůli tomu, že zajišťuje převahu.**

Druhý problém se pojí s tím, že je nutné odpovědět na otázku: „*Kde se v procesu poznání berou otázky?*“ Pokud tyto otázky vznikají v mezích systému prvků, na základě kterého jsme si již vytvořili vnímání, respektive chápání světa, tak v podstatě může všechno fungovat na základě logiky stylem: „*Proč to tady nedává smysl?*“ A když budeme mluvit o skutečně novém poznání, o tvorbě něčeho nového, tak je předpokladem k dialektickému poznání, tj. k nastolení otázek, **osvětlení rozlišením, které je v rukou Nejvyššího.**

Pokud jsme zaregistrovali to, co bylo vyjeveno rozlišením a vědomá vůle dá příkaz nevědomým úrovním psychiky odpovědět na otázku, o co se jedná, a jak to souvisí se vším ostatním, tak se spouští něco, co je možné nazvat „*uměním dialektiky*“. Pokud obraz světa není vadný, pokud organismus člověka není zmrzačen, pokud intelekt není rozštěpen na několik autonomně fungujících a konfliktních modulů (*což je z pohledu psychiatrie schizofrenie*), — tak potom díky tomu, že **i člověk** je součástí trojjedinnosti hmoty, informace a míry, **i svět**, kterého se ty otázky týkají, je také trojjedinností hmoty, informace a míry, — začíná fungovat princip: „*Jaká je otázka, taková je i odpověď.*“

To znamená, že odpověď a otázka jsou zrcadlové jevy. Správně položená otázka v sobě obsahuje již polovinu a v řadě případů i více než polovinu smyslu odpovědi. Existuje taková možnost, kterou občas praktikujeme, když studentovi navrhneme, aby na otázky ke studijní látce neodpovídal, ale sám otázky pokládal. Ve většině případů to umožňuje jasněji pochopit a zjistit, co se student nenaučil a co nepochopil. Obvyklý postup spočívá v tom, že student přijde a náhodně si vytáhne jednu otázku.

Auditorium: Pokud je cílem vyhodnotit úplnost znalostí, tak obvykle učitel strčí studentovi test.

M.V.: My zde navrhujeme jinou variantu:

„*Na přednáškách jsi byl?*“

„*Byl.*“

„*Učebnici jsi přečet?*“

„Přečetl.“

„Tak jaké máš otázky?“

Pokud člověk opravdu na přednáškách poslouchal, něco z nich pochopil a přečetl si učebnici, tak nemůže nemít otázky. Pokud si otázky nepoložil v době, kdy se ten materiál učil, tak je musí umět položit, pokud ho před takový úkol postavíme.

To se týká čehokoliv, ať už je to matematika, fyzika, biologie nebo nějaké technické obory. Pokud člověk chápe problematiku oboru, tak vždy musí mít otázky vycházející nad rámec učebnice nebo prohlubující nějakou věc z učebnice. Pokud je schopný je zformulovat a dokáže mluvit o podstatě věci, tak je možné vyhodnotit jeho znalosti přesněji, než v testovacím systému, který je uplatňován při jednotné státní zkoušce: „Která ze čtyř odpovědí je správná a která není? Nebo v tradičním systému: „Vytáhni si otázku“, a potom: „Vyprávěj, co víš a počítej úkoly“ podle toho, co obsahuje tvá otázka.

Dále se můžeme ptát na funkčnost tohoto postupu. Je to tak, že pokud je emocionálně smyslová struktura správná, tak bude otázka na vědomé úrovni zformulována také správně, protože otázka na úrovni vědomí se také formuje na základě nevědomých úrovní psychiky. To znamená, že jde o dialog, jehož začátek je velice těžké najít.

Otázka však do nevědomých úrovní psychiky postupuje z vědomých úrovní psychiky. Pokud je emocionálně smyslové naladění správné, tak nevědomé úrovně psychiky také fungují správně. Pokud emocionálně smyslové vyladění správné není, tak nevědomé úrovně psychiky správně nefungují a mohou tedy vydat i nesprávnou odpověď na otázku, ať už byla na úrovni vědomí zformulována správně či nesprávně.

Dále se můžeme ptát. Pokud je dialektika uměním, tak jak ji můžeme ovládnout takovým způsobem, aby naše vlastní psychika toto umění podporovala a poznávací a tvůrčí počin byl úspěšný? Je pochopitelné, že pokud umění není formalizováno, je čtení nějakých pouček v podstatě zbytečné. Co tedy zbývá? Prakticky pouze vlastní poznání a čtení té či oné literatury, kde je zaznamenáno toto umění poznávání ve vztahu k těm či oněm problémům, protože veškerá literatura a veškeré texty se v podstatě dělí do dvou kategorií:

— První kategorií je výklad o tom, co je autorovi známo. Jako když vám vyprávím to, co je mi známo. V „*Základech sociologie*“ je sepsáno to, co bylo známo autorskému kolektivu.

— Druhá kategorie textů je v podstatě analogická tiskovému výstupu z počítače. Když ten text začíná, tak ti co ho píší, nevědí, jak skončí. V textu je vlastně zaznamenán postup dialektického poznání. Takové texty v materiálech Koncepce sociální bezpečnosti existují a mohou se dále opět členit do dvou skupin:

V první skupině jsou otázky pokládány zřetelně a po jejich formulaci následuje určitá argumentace na jejímž základě jsou na tyto otázky tvořeny odpovědi.

Druhá skupina textů, ve kterých je zaznamenán dialektický postup, je poněkud složitější a to z jednoduchého důvodu, že otázky nejsou vyřčeny přímo — jsou implicitní. A v procesu osvětlování problematiky jsou vykládána nějaká fakta, na jejichž základě je budována určitá argumentace. A tímto způsobem je dosahováno výsledku.

Takové texty je možné číst dvěma způsoby:

— Způsob první: chceme se něco dozvědět, pochopit ty názory, které vyjadřují autoři jako výsledek dialektického procesu. To je jeden způsob čtení.

— Druhý způsob čtení těchto textů předpokládá zájem o něco jiného. Nezajímá nás znalost jako taková, zajímá nás postup jejího získávání v daném konkrétním případě. Pokud se tedy

zajímáme o postup získání této znalosti v daném konkrétním případě, a máme při čtení toho textu správné emocionálně smyslové naladění, tak se reálně účastníme, vstupujeme do procesu dialektického poznávání. Pokud čteme text v takovémto režimu, získáváme návyk dialektického poznání, který můžeme dále rozvíjet.

V takovém režimu je možné číst Stalina. **Stalin** dialektiku ovládal. Jeho dialektické umění se projevilo v tom, že dokázal pozvednout Sovětský svaz od pluhu a všeobecné negramotnosti k předním technologiím své doby a nejvyšší úrovni vzdělání především mládeže.

Číst **Marxe** nemá smysl – Karel Marx zosobňuje kaleidoskop. Vladimir Michajlovič (Zaznobin?) byl v Číně na konferenci o marxismu a vyprávěl, že tam byl jeden Japonec, který dokázal vyhrabat v knihovnách texty, ze kterých Marx zkompiloval svůj „*Kapitál*“. Autorský text Marxe v *Kapitálu* spočívá pouze v navázání jednotlivých útržků z dobových novin a časopisů, které byly v řadě případů jednoduše zahrnuty do textu bez odkazů. Tomu se říká kompilace.

Je možné číst **Engelse**: Anti-Dühring, Dialektiku přírody. Pokud ale čtete Engelse, je třeba mít na paměti, že Engels přemýšlel v systému čtyř komponent: hmota, fyzická pole - duch, duch se tenkrát považoval za neexitujícího, prostor a čas. V práci „*Dialektika a ateismus: dvě neslučitelné věci*“ je vidět, jak Engels bloudil a nemohl najít správnou cestu.

Lenin v některých případech používá dialektiku a v některých případech d'ábelskou logiku. Víte, vzhledem k tomu, že *dialektika není formalizovaná*, je někdy velice podobná d'ábelské logice. *Dábelská logika však přece jenom formalizována je.*

Dábelská logika se od jiné logiky liší tím, že axiomy a pravidla se mění v průběhu samotné logické procedury podle potřeby nebo v míře, kdy si oponent nevšimne, že dochází k překrucování pravidel a axiomů. Proto je pomocí d'ábelské logiky možné dokázat cokoliv. Například ten žert, že člověk má na ruku 11 prstů, to je příklad d'ábelské logiky, který je vybudován na ztotožnění pořadových a základních číslovek.

Realita je taková, že v podmínkách ateistického chápání světa má dialektika sklon zvrhnout se v řadě případů do d'ábelské logiky. Vladimir Iljič Lenin se v řadě případů z dialektiky skutálel k d'ábelské logice a byl velice přesvědčivý ve vztahu k těm, kteří neviděli rozdíl mezi dialektikou a d'ábelskou logikou, kteří sami neovládali vybroušenější d'ábelskou logiku, nebo dialektiku na velmi vysoké úrovni, než to dokázal sám Vladimir Iljič. Tak to je práce s textem.

Existuje ještě jeden **postup, který umožňuje osvojit si dialektiku jako nástroj poznání**. V současné době se hrává mistrovství světa ve fotbale. Každé hry se účastní 11 lidí na každé straně vedených kapitánem: brankář a deset hráčů, kteří běhají za míčem.

Erbem starověkého Egypta byla koule, kterou nesou dvě křídla (pozn: viz hra „Famfrpál“ z Harryho Pottera). Pokud si provedeme analýzu způsobu, kterým byl řízen Egypt v době faraonů po dobu několika tisíciletí, tak zjistíme, že nejvyšší místo ve společnosti zastávali žreci a státní moc, ta královská, byla vždy žrecům podřízena. Proč tomu tak bylo?

[Rozhodování je řízení](#)

Důvod byl jednoduchý. Jakékoliv řídicí rozhodnutí může být přijímáno buď individuálně, nebo kolegiálně, tedy jakýmsi intelektuálním štábem, mozkovým trustem, nazvěte to, jak chcete. **Když však věc dospěje ke svému praktickému plnění, tak odpovědnost za její**

provedení může být pouze individuální, personální. Pokud je tento princip porušen, tak to vede ke vzniku takových přísloví jako: „*Příliš mnoho kuchařů přesolí i polévku*“, nebo jako je turecké přísloví: „*Dva kapitáni potopí loď*“. Proč? Protože pokud proces řídí pouze jeden, tak se k němu sbíhají veškeré informace, které si o jeho průběhu vyžádá. S různou úrovní podrobností, ale vždy, pokud se jedná o kvalifikovanou osobu, se tyto informace budou stékat k ní. Pokud v čele procesu plnění řídicího rozhodnutí stojí dva a více lidí, tak se vždy najdou nějaké informační toky, které nedojdou k některému z těch, kdo jsou jakoby kolektivně odpovědní za plnění rozhodnutí.

Uvedu příklad: za vybudování mořské komponenty jaderných strategických sil USA po dlouhou dobu odpovídal Hyman Rickover, americký admirál. Odpovídal sám za lodě i za rakety, které na té lodi budou umístěny i za to, aby s lodí byly kompatibilní.

U nás jsme ve stejnou dobu v poststalinské době měli kolektivní vedení, proto za takové objekty jako byl systém „*loď plus strategická raketa*“ personálně individuálně neodpovídal v podstatě nikdo. Ve výsledku to dopadlo tak, jak to dopadlo. V poststalinské době bylo jedním z hesel boje s kultem osobnosti heslo realizace kolektivního vedení. To kolektivní vedení v konečném důsledku potom přivedlo Sovětský svaz ke krachu, protože za něj neodpovídal nikdo.

Pokud se podíváte na Egypt z doby faraonů, tak to tam fungovalo tak, že o celém komplexu řídicích rozhodnutí ve vztahu k ekonomice, vnitřní a vnější politice nerozhodoval faraon ani jeho administrativa. Celý komplex těchto řídicích rozhodnutí vypracovávali nejvyšší žreci Egypta, kteří byli zastoupeni dvěma skupinami: severní a jižní skupinou, přičemž každá se skládala z 11ti lidí v čele s kapitánem týmu nebo prvním hierarchou skupiny, jak chcete.

Práva měli tito nejvyšší žreci v obou skupinách rovnocenná. V podstatě se paralelně zabývali vypracováním stejných otázek. Analyzovali problematiku, přemýšleli, jak ty problémy vyřešit, jakými cestami, jakými metodami a na základě toho pak dospěli k nějakému řešení. Tento systém existoval po dobu mnoha století.

Povšimněte si: na systémové úrovni bylo naprogramováno, že nevyhnutelně muselo docházet k situacím, kdy rovnoprávní lidé při řešení stejného problému přijdou k vzájemně se vylučujícímu řešení. Pokud tedy k něčemu takovému došli, nabízí se otázka: „*A co dál?*“

V jiných kulturách se takové problémy řeší jednoduše hlasováním a počet hlasujících účastníků musí být lichý, přičemž právo zdržet se hlasování je blokováno. Hlasy se nějakým způsobem rozdělí a to či ono rozhodnutí je přijato.

Ale většina se přeci také může mýlit. Když se třeba společnost střetne s nějakými problémy, tak pokud provedeme sociální anketu na téma: Co bylo příčinou vzniku těchto problémů?

Tak pokud správně nastavíte spektrum odpovědí, získáte nějakou většinu a nějakou menšinu a zjistíte, že v takových případech názor většiny nestojí ani za zlámanou grešlí. Protože k těm problémům došlo, pokud proanalyzujete proces jejich vzniku, právě ve výsledku realizace mentality většiny v té či oné praktické činnosti. Názory menšiny je dobré analyzovat právě proto, že se neshodují s názorem většiny a mohou obsahovat zdravé názory na vyřešení těch problémů.

Znamená to tedy, že pokud byla v systému naprogramována situace, kdy otázku v podstatě nebylo možno vyřešit metodou hlasování, vypovídá to o tom, že existovaly nějaké jiné postupy, jak tyto rozpory překonat.

Jaké mohou ještě existovat postupy?

Například metání losu. V Koránu je metání losu charakterizováno jako činnost spadající do sféry Satanova vlivu. Proč? Protože pokud by se například přední hierarchové rozhodli hodit si minci, tak by z našeho pohledu byli mágy, protože v tom, jak dopadne mince, není vyjádřeno něco vyššího ve vztahu ke každému z nich, ale může to být vyjádřením a výsledkem toho, že vůle jednoho z nich se ukázala být silnější než vůle toho druhého, a i když nemá pravdu, tak mince dopadne tak, aby vyhrálo jeho řešení.

V jednom z filmů byla velice pěkná situace. Dva soudruzi tam řešili problém, kdo z nich ponese těžký batoh v týlu nepříteli tak, že házeli mincí. Iniciátor nápadu říká: „*Pokud padne orel, tak TY a pokud panna, tak JÁ NE*“. Druhý odpovídá: „*Dobrá, souhlasím*.“ A vyhodil minci, která se takto hranou zaryla do písku, takže iniciátor nápadu byl nucen nést těžký batoh. To je k tomu, jak se v této věci může projevit **magie**.

Co tedy ještě zbývá?

Zbývá ještě jedna otázka. Dobrat se těch příčin, na základě kterých kompetentní a zainteresovaní lidé přijdou ke dvěma vzájemně se vylučujícím názorům.

Jaké mohou být důvody?

Různá úroveň informovanosti. Znamená to, že musíme prověřit tu databázi údajů, na základě kterých byl každý z těchto názorů vypracován. Jedni vědí jedno, druzí zase něco jiného. Jedni něco nevědí a druzí nevědí něco jiného. Pokud ty databáze spojíme, co to udělá s názorem? Pokud to nepovede k dohodě, tak se dobereme k další věci. Něčí intelekt při zpracování správných informací produkuje chyby, je třeba dobrat se k těm chybám.

Tady nastupují mravně psychologické aspekty. Pokud je člověk plný ambicí a nároků na osobní autorská práva typu: „*Já jsem génius. Jen se podívejte, jaký úkol jsem vyřešil a nikdo jiný to nedokázal*“, tak se analýza skutečnosti, či psychika produkuje chyby, stává neuskutečnitelnou, protože pro samolibost se jedná o krajně nepříjemnou proceduru.

Pokud nemáte osobní ambice na autorská práva a opravdu si přejete vyřešit problém, tak samolibost musí zůstat někde za dveřmi, a potom je možné se dobrat k subjektivně osobnostním příčinám, na základě kterých lidé vycházející ze stejných informací přicházejí k neslučitelným, nebo vzájemně se vylučujícím názorům. Tehdy se projeví chyby subjektivismu a je možné přiznat správnost názoru jedné ze stran, nebo mohou být objeveny chyby subjektivismu na obou stranách a ve výsledku se zrodí nějaký třetí názor, který kvalitativně převyšuje ty dva výchozí.

Tandemový režim činnosti je také způsob, jak si osvojit dialektické umění, protože tandemový režim je orientován právně na zjištění těch chyb činnosti intelektu, které neumožňují dialektickému postupu v psychice člověka dobrat se pochopení pravdy. Jak funguje? V podstatě se opravdu může jednat o dialog. Život je zařízen tak, že tandemový režim činnosti je u lidí zaprogramován jejich dvojpohlavností. Nejlepší tandem, to je manželství, svazek dvou lidí, co si byli souzeni. V takovém případě je možné u obou těchto lidí dosáhnout maxima osvojení potenciálu osobnostního rozvoje.

Druhou variantou je **polytandemový režim**. Polytandemový režim může také probíhat ve dvou variantách:

Jednu variantu je možné nazvat **kopretinou**. Tj. když koordinátor projektu střídavě posuzuje tu samou problematiku s různými lidmi v tandemovém režimu a ve výsledku dojde při řešení otázky k nějakému názoru, který tak či onak přijmou všichni účastníci týmu.

Druhou variantu je možné nazvat **synchrofázotronem**, kdy názor putuje po kruhu, po řetězci. Zpravidla se to jednodušeji dělá, pokud máme nějaký výchozí text a všichni účastníci procesu mají právo s tímto textem naložit, jak uznají za vhodné. To znamená zapsat do něj všechno, co považují za potřebné, vyškrtnout všechno, co uznají za vhodné, měnit stylistiku, měnit v textu synonyma, upřesňovat jej.

Pokud ovládají základní dialektický návyk jako umění, nemají osobní ambice a obavy, že to nějak povede k jejich ponížení, že budou v porovnání s ostatními vypadat jako idioti, tak tento postup povede k vytvoření textu, k dosažení jehož hloubky by se účastníci tohoto procesu v řadě případů rozvíjeli několik let, protože pouze po uplynutí několika let od doby, kdy byl sepsán výsledný text (který uspokojil všechny), bude moci někdo dál říct: „*Ano, tady jsme to nenapsali dost přesně, a tady jsme měli zmínit i některé další věci*“.

Proč je výsledný text, se kterým byli spokojeni všichni — moudřejší, než každý jeden z účastníků? Protože v takovém polytandemním režimu se vytváří kolektivní intelekt, jehož výkon několikrát převyšuje výkon každého jednotlivého intelektu účastníka tohoto procesu. Pouze po uplynutí několika let (*pokud lidé neustrnuli v intelektuální rovině a dále se vzdělávali, něco tvořili, osobnostně se rozvíjeli*) se jejich individuální intelekt dostane na úroveň, kterou kdysi dosáhl ten jejich kolektivní.

Soudě podle všeho v Egyptě fungoval tento režim státnosti, kdy dvě skupiny žreců rozhodovali o řízení státu nezávisle na sobě, a potom svá rozhodnutí porovnávali a přicházeli ke společnému řešení, které následně předali faraónovi, který byl také dostatečně vysoce zasvěcen do žrečských tajemství, aby koordinoval celé fungování státního aparátu při uvádění tohoto rozhodnutí do života. To vysvětluje mnohé ze starověké historie a vysvětluje to i mnohé z novější historie, protože v Rusku, v Ruském impériu byla funkce žrečské moci a státní moci ukládána vládci imperátorovi osobně, a protože byl tento postup vypouštěn, tak kvality žrečské moci buď nebylo dosahováno (*jako v dobách Alexandra III.*), nebo nebylo možné žrečskou moc uplatňovat, (*jako v dobách, řekněme, Petra III. nebo Pavla I.*)

Pokud budeme mluvit o epoše Kateřiny, tak za úspěchy vdčíme spíše než intelektuálnímu výkonu Kateřiny její intuici a tomu, že jí smyslový systém umožňoval vplouvat do proudu procesů a pohybovat se v něm přibližně jako plachetnice, která má správně nastaveny plachty a pohybuje se vlivem větru, a to včetně křížování proti větru. To je jeden z režimů fungování psychiky, kdy z emocionálního stavu směřujete přímo k řešení. Nicméně její řízení bylo dostatečně efektivní, neboť intuice a smysly byly v psychice Kateřiny integrovány a neležely někde stranou.

Pokud budeme mluvit o těch obdobích, která následovala, tak ve stalinských dobách se stimulovalo, aby soudružské vztahy mezi lidmi, a to i v tvůrčím procesu, otvíraly cestu k tomu, aby tandemní a polytandemní režim byly realizovány dokonce i bez uvědomění si, jak to funguje.

Je znám pouze jeden jediný případ, kdy lidé byli přímo donuceni uplatnit tandemový režim. Při realizaci jaderného projektu se dva lidé nedokázali domluvit na tom, co by se mělo dělat a jak. Stalo se to v kanceláři u Berii, který jim řekl: „*Jste komunisté. Pokud jste opravdoví komunisté, tak najdete správné řešení.*“ Nechal je tam samotné 20 minut. Po 20 minutách mu

dokázali, že jsou komunisté a dospěli ke vzájemně přijatelnému řešení. A potom, když začala nová etapa kultu osobních ambicí, šla opět kvalita řízení dolů.

Auditorium: Chtěl jsem se zeptat na Koroljova. On byl přece generálním konstruktérem. Vy říkáte, že za určitých podmínek se může pracovní kolektiv, který pracuje na jednom konečném produktu, dostat na takovou úroveň, kterou známe: tvrdá strukturovaná subordinační nebo přístup k informacím. Tedy, mohl ještě někdo kromě Koroljova...

M.V.: Mám podezření, že u Koroljova byl soudě podle všeho polytandemní režim normou. Proč? Jednou vysílali na televizním kanálu „Kultura“ setkání s akademikem Raušenbachem (*jeden ze stoupenců Koroljova*). Raušenbacha tedy požádali, aby jedním slovem charakterizoval Koroljova. Raušenbach se na chvíli zamyslel a pak řekl, že pokud má Koroljova charakterizovat jedním slovem, tak to byl plukovník. Protože z jeho pohledu **Koroljov** nebyl ani znamenitým vědcem, ani znamenitým inženýrem. Když se zamyslíte, tak v čem spočívá podstata hodnosti plukovníka? Velet, koordinovat činnost různých odborníků v hierarchicky organizovaném systému, přičemž v dlouhodobých časových intervalech. Koroljov byl v tomto smyslu velice dobrým řídicím pracovníkem — ve své epoše, to znamená v tom kolektivu a v té společnosti, kdy žil.

Auditorium: Ještě mám jednu otázku na naši historii. Když se podíváme hlouběji a hlouběji do historie, tak jsou známy nějaké příklady státního řízení na úrovni starověkého Egypta, starověké Rusi. Byla u nás také někdy realizovaná nějakým způsobem taková žrečská funkce, nebo to u nás vždy směřovalo k individualismu, že byl hlavní tu ten staršina, tu jiný?

M.V.: Ne. U nás to nesměřovalo k individualismu, protože to, co se nazývá žrečstvem, bylo obecně civilizační sociální skupinou, stejně jako knížecko-bojarský stav byl obecně civilizačním profesním společenstvím jakýchsi výkonných ředitelů. Ty historické dokumenty, které se k nám dostaly, svědčí o tom, že Novgorod si sám zval knížata, a že po dobu trvání specifické knížecí epochy se knížata nevyskytovala dlouho v jednom knížectví, že probíhala rotace kádru. Ale to fungovalo setrvačností od té doby, kdy to nebyla knížata, která rozhodovala o otázkách rotace, ale kdy žrečstvo rozhodovalo o tom, komu svěřit jaký úkol.

[Lidovláda](#)

Fungoval tam jiný systém. V našem dnešním chápání státnost na Rusi neexistovala, ale systém řízení byl v některých aspektech efektivnější, než systém státního řízení v jiných civilizacích. To je ale na samostatné téma.

Auditorium: Více se to podobalo lidovládě?

M.V.: Bylo to blíže k lidovládě v tom smyslu, že přístup do žrečského stavu byl otevřen všem, neboť v morálně etickém vztahu byla společnost jednotná, takže žreci, knížata, bojaři a tzv. „obyčejní lidé“ měli stejnou mravnost i etiku, takže nemohlo docházet k problémům, neboť systém vzájemné podřízenosti a vzájemné odpovědnosti byl funkční.

To znamená, že nehlédě na povinnosti vyplývající z postavení jednotlivých lidí, byli lidmi nezávisle na tom, zda se jednalo o žrece, knížata nebo někoho jiného. Když se jednalo o výkon povinností vyplývajících z funkce, tak se lidé nepodřizovali někomu urozenému, ale někomu, kdo řídí kolektivní činnost a bere na sebe za tuto činnost odpovědnost.

Auditorium: Dá se říci, že ta linie, kterou tvoří v myslích lidí vnitřní prediktor, když jim nabízí svou koncepci, je takovým příkladem toho, jakým směrem bychom se měli rozvíjet?

M.V.: Ano, protože Koncepce sociální bezpečnosti předpokládá morálně etickou stejnorodost společnosti.